

Захисти своє право

З Оленою Петрівною* – переселенкою з Донецька, правозахисники познайомилися нещодавно, в ході проведення скайп-консультації з правових питань для мешканців сіл та селищ Чугуївського району Харківської області, що відбулася 20 травня.

Дізнались про проблему в віртуалі – допомогли в реалі

Як розповіла жінка, вони разом з чоловіком прожили разом майже 50 років. У липні 2014 року, коли почались бойові дії на сході України, переїхали до Чугуївського району. Вже тоді чоловік Олени Петрівни, Іван Васильович*, сильно хворів, а в лютому 2016 року недуга дуже загострилася.

Перед смертю він вирішив повернутися до рідного міста. Проте головною причиною повернення було те, що більшість його родичів були поховані в Донецьку. І буквально через 2 дні після приїзду чоловік помер. Останньою волею Івана Васильовича було: поховати його разом з його батьками та братами на місцевому кладовищі. Для того, щоб виконати бажання померлого, Олені Петрівні довелося отримувати свідоцтво про смерть чоловіка, завірене печаткою так званої «ДНР», інакше місцева «влада» відмовлялася його хоронити.

Після похорону, вбита горем Олена Петрівна повернулася на мирну територію України. Але тут зіткнулася з проблемою, що документи, видані в «ДНР», не є доказом смерті чоловіка. Саме з таким питанням: встановлення факту смерті,

звернулася час скайп-консультації переселенка з Донецька до Чугуївської правозахисної групи.

Окрім віртуальної консультації, юристами ЧПГ також було складено заяву про встановлення юридичного факту до Чугуївського міського суду Харківської області. І завдяки фаховій правовій допомозі Олена Петрівна отримала українське свідоцтво про смерть чоловіка.

Допомогу було надано Центром інтеграції первинної і вторинної безоплатної правової допомоги, створеним Чугуївською правозахисною групою за програмною ініціативою «Права людини та правосуддя» Міжнародного фонду «Відродження» в рамках проекту «Доступна та якісна правова допомога в Україні», який впроваджується Канадським бюро міжнародної освіти за підтримки Уряду Канади.

*Ім'я змінено з етичних міркувань

Наталія Сарматичка, сайт “Захист прав вимушених переселенців”

Проекти та їх реалізація

ПЕРЕСЕЛЕНЦІ НА ХАРКІВЩИНІ РОЗПОЧИНАЮТЬ ВЛАСНІ СПРАВИ ТА СТАЮТЬ ПОВНОЦІННИМИ ЧЛЕНАМИ ГРОМАДИ

У ГРУДНІ 2014 РОКУ СТАРТУВАВ ПРОЕКТ «ВСЕБІЧНА СТАБІЛІЗАЦІЙНА ПІДТРИМКА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ТА ПОСТРАЖДАЛОГО НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ», ЯКИЙ ВПРОВАДЖУВАВСЯ МІЖНАРОДНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ З МІГРАЦІЇ ...

Переселенці на Харківщині розпочинають власні справи та стають повноцінними членами громади

У грудні 2014 року стартував проект «Всебічна стабілізаційна підтримка внутрішньо переміщених осіб та постраждалого населення в Україні», який впроваджувався Міжнародною організацією з міграції (МОМ), за фінансової підтримки Європейського Союзу. В рамках цього проекту понад 5 тис. ВПО і членів місцевих громад отримали підтримку шляхом розвитку мікропідприємництва та тренінгів із самозайнятості. Майже 3 тис. з них отримали гранти на придбання обладнання для різноманітних бізнесів, зокрема, кафе, перукарень і салонів краси, малих підприємств у сільському господарстві й текстильній промисловості.

У рамках візиту до Харкова та Харківської області Громадський Простір разом із представниками МОМ відвідав бенефіціарів проекту – внутрішньо переміщених осіб (ВПО), які отримали гранти на обладнання для самозайнятості чи професійного навчання, та громади м. Чугуїв та смт. Новопокровка, які отримали сприяння у відновленні об'єктів соціальної інфраструктури.

Комплексна програма допомоги ВПО, що реалізовується у 7 областях (Дніпропетровська, Харківська, Запорізька, Одеська, Полтавська та підконтрольна територія Донецької та Луганської області), включає 4 компоненти:

1. Відновлення соціальних закладів та сприяння згуртуванню громад

Загалом, до 70 будинків культури, бібліотек, загальноосвітніх і музичних шкіл, а також інших об'єктів соціальної інфраструктури в шести регіонах України знову відчинили свої двері після ремонту, здійсненого МОМ за фінансування ЄС задля забезпечення потреб ВПО і місцевих громад у Харківській, Дніпропетровській, Запорізькій, Одеській, Донецькій і Луганській (підконтрольні райони) областях.

В реалізації цього проекту взяли участь 34 громади. На базі об'єкту соціальної інфраструктури громада організувала ініціативні групи та розробляла проект. Люди самі вирішували, через проведення круглих столів, зустрічей та обговорень, що є найбільш необхідним для громади.

«Я була присутня на перших зустрічах ініціативних груп, і люди тоді з побоюванням дивилися один на одного, вони не знали один одного, вони не розуміли, які в кого є проблеми. Цей проект та робота в ініціативній групі стали місцем, де люди почали спілкуватися, не тільки місцеві та переселенці, а й переселенці між собою... Я із захопленням споглядала, яким чином люди, які відчували себе чужими один одному, через віроку, через рік стають близькими друзями. Наше позитивне майбутнє залежить від нашого соціального згуртування», – ділиться враженнями Владлена Ожидрянова, спеціалістка зі звітності, моніторингу та оцінювання, Відділу надзвичайних ситуацій та стабілізації МОМ.

«ВПО вже відчують себе частиною громади, коли вони щось зробили разом з цією громадою. Це такий процес – і психологічний, і соціальний, і духовний, бо кожна людина має себе відчутти часткою цього соціуму. А яким чином? Через спільну роботу, через спілкування, через спільне проведення часу і якусь позитивну активність... Ми проводили дослідження у двох областях щодо потреб громад, які беруть участь у проекті «Сприяння стабілізації громад на Донбасі», але його можна екстраполювати на всю частину, яка постраждала від конфлікту – люди почали робити оцінку потреб кожної громади, вони почали розуміти, що треба зробити. Для переселенців основні потреби – це житло, працевлаштування та доступ до послуг (медичних, транспортних, освітніх), а для місцевої громади – це працевлаштування, ведення бізнесу і надання грошової допомоги, тобто соціальні виплати», – зауважила Владлена Ожидрянова.

В рамках проекту закуплено котли та необхідну техніку для опалювання Будинку культури смт. Новопокровка...

2. Сприяння самозайнятості ВПО

Вони не вірили, що в принципі можлива така грантова підтримка

Питання самозайнятості та працевлаштування

є найактуальнішими для ВПО. У березні 2105 року проект МОМ «Всебічна стабілізаційна підтримка внутрішньо переміщених осіб та постраждалого населення в Україні» був першим проектом такого типу. ВПО отримали можливість взяти участь у професійних тренінгах, за результатами яких писались бізнес-плани на отримання обладнання чи на отримання другої професії. 650 євро отримували ВПО на купівлю обладнання та 500 євро на курси з професійного навчання.

«Ще не було Нового Відліку від «Відродження», не було проектів «Карітасу» чи інших організацій, які зараз підтримують проекти з розвитку самозайнятості. Цей проект для цих територій був першим. Дуже багато людей приходили з недовірою і казали – «А як ви дасте мені обладнання безкоштовно? Що ви захочете натомість?» Вони не вірили, що в принципі можлива така грантова підтримка. Але зараз, коли це дуже популярний вид допомоги і є декілька проектів, які підтримують ВПО, то звісно люди приходять більш впевнені в собі. Приходять люди з більш високим рівнем розуміння економіки, і звісно, якість бізнес-планів стала набагато кращою», – розповіла Вікторія Булавіна, менеджерка проектів Всеукраїнського об'єднання «Українські Рубежі».

1745 осіб за ці півтора року отримали обладнання чи пройшли професійні курси.

За словами Вікторії Булавіної, відбір бенефіціарів проходив за двома критеріями – мотивованість на успіх та реалістичність бізнес-плану. Загалом у першій хвилі проекту було 417 бенефіціарів у 4 областях України – Харківська, Донецька, Луганська та Одеська. Що стосується другої хвилі проекту, яка стартувала у січні та закінчується у червні цього року, то на сьогодні є 404 бенефіціари. Таким чином більше 800 людей є бенефіціарами цього проекту.

Як зазначила Ольга Попова, незалежна бізнес-тренерка, НУО «Українські Рубежі», переселенці «до» та «після» проекту – це тепер різні люди: Наприкінці цього проекту вони більш професійно дивилися на свій бізнес.

«Вони прийшли дуже засмучені, зневірені. А наприкінці цього проекту вони більш професійно дивилися на свій бізнес та більш заспокоєні були щодо свого майбутнього.

Покращення грандіозне. А щодо матеріального становища, то в грудні в середньому дохід був на рівні 2,5 тисяч гривень, а у квітні це від 3,8 до 4 тисяч гривень. 16 тисяч – це найбільший дохід одного з моїх бенефіціарів, який є професійним експертом з будівництва. Також непогано заробляють бухгалтери, юристи, тобто ті, у кого бізнес залежить тільки від їхньої фаховості. Їм легше адаптуватися. А ті, кому потрібен потік клієнтів, вони ще його просто не наробили. Це питання часу і сумління. Я бачу, що прогрес є майже у всіх. Вони дуже позитивні. Я у них теж вчуся наполегливості та проактивності».

Громадський Простір поцікавився у Владени Ожидрянової, чи легко було залучити людей до цієї програми:

«Коли люди опиняються у такому відчайдушному стані, то вони шукають можливості – або підвищити свою кваліфікацію, або отримати нову професію чи знайти нову роботу. Якщо така можливість з'являється, то люди зазвичай дуже швидко і оптимістично погоджуються на таку пропозицію. Не складно було шукати. Тим більше, що нам допомагали наші партнери – саме громадські організації, які працюють у кожній області, допомагали нам знайти найбільш уразливі групи переселенців. Спочатку переселенці не вірили, що якийсь проект надає безкоштовно таку допомогу. Але коли пройшла перша хвиля людей, які пройшли тренінг, які написали бізнес-

план, які отримали обладнання чи можливість відвідувати курси, то друга хвиля була дуже активною».

3. Інформаційна підтримка та юридичні консультації для ВПО

До травня 2016 року на гарячу лінію надійшло понад 30 тисяч дзвінків.

Цей компонент користувався протягом півтора року реалізації даного проекту великою популярністю. Первісно через «гарячу лінію» надавалася виключно інформаційна допомога, але починаючи з січня 2016 року через неї надається ще і юридична допомога. До травня 2016 року на гарячу лінію надійшло понад 30 тисяч дзвінків.

Номер гарячої лінії проекту – 0 800 215 025 (понеділок-п'ятниця з 10:00 до 17:00)

4. Поліпшення системи реєстрації ВПО

В рамках проекту надається обладнання та програмне забезпечення в Міністерство соціальної політики та до Міграційної служби для здійснення системи реєстрації. Система має вирішити проблему дублювання інформації та надасть можливість ВПО переглядати через власний електронний кабінет актуальні пропозиції щодо можливої допомоги від волонтерів та волонтерських організацій, а волонтерам – залишати інформацію щодо наявної у них допомоги.

Електронний реєстр ВПО буде запущено до вересня 2016 року.

Реалізація цього компоненту затягнулася, оскільки обладнання було надано лише на початку цього року. Як нещодавно заявляв Міністр соціальної політики Андрій Рева, електронний реєстр ВПО буде запущено до вересня 2016 року.

«Надіємося, що система надасть правильну статистичну інформацію, щоб ми розуміли тенденції, що відбуваються в цій групі населення, які називаються ВПО – чи вони хочуть залишитися, чи думають про повторне переміщення. Ця система допоможе правильно аналізувати інформацію», – зазначила Владлена Ожидрянова.

Якщо людина не відчуває себе гармонійно у місці переселення, є тенденції повторного переселення чи повернення.

«Для нас показником результативності цього проекту є процес інтеграції. Щоб він був гармонійним, щоб він підходив цій конкретній людині, в конкретному місці переселення, щоб у людини було сімейне благополуччя, щоб була можливість забезпечити себе, свою сім'ю та бачити майбутнє в місці переселення. Бо в іншому випадку, якщо людина не відчуває себе гармонійно у місці переселення, є тенденції повторного переселення чи повернення. Іде велика робота із місцевими органами влади», – розповіла Владлена Ожидрянова.

Проект «Всебічна стабілізаційна підтримка внутрішньо переміщених осіб та постраждалого населення в Україні» завершується у червні 2016 року.

Галина Жовтко, «Громадський простір»

